

*Кириченко А. В., ад'юнкт кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил) Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського
<https://orcid.org/0000-0002-1333-5980>*

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ КАТЕГОРІЇ "ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ДО ДІЯЛЬНОСТІ" У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

У статті здійснено теоретичний аналіз стану проблеми психологічної готовності особистості до діяльності. Розглянуто різні підходи вітчизняних та зарубіжних дослідників щодо визначення категорії психологічна готовність, які склалися в ході історичного розвитку та осмислення цього явища.

Ключові слова: установка; готовність; психологічна готовність; особистість.

Постановка проблеми. В сучасній психологічній науці накопичено достатньо багато теоретичного та практичного матеріалу про поняття психологічної готовності, її видів, структур та умов, що впливають на динаміку, тривалість і стійкість її проявів. Дослідженню проблеми психологічної готовності особистості до діяльності приділяли увагу як вітчизняні так і зарубіжні науковці. Як показав аналіз літератури, проблема психологічної готовності особистості до діяльності досліджується різними авторами в різних аспектах, однак єдиного поняття психологічної готовності у психологічній літературі не визначено. Поняття "готовність" використовується для опису і вивчення різних станів, намірів людини та її здібностей, тому визначається як багатоаспектне та інтегративне.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття "готовність" широко трактується в психологічній літературі, а психологічна готовність особистості до діяльності є предметом дослідження багатьох вчених. Ще в 50-ті роки ХХ століття розпочалося дослідження цієї проблеми з метою подальшого професійного навчання людей з різними видами діяльності. Завдяки проведеній роботі М. Дьяченком та Л. Кандиловичем в 1976 році було введено поняття "психологічна готовність до діяльності" в дослідженнях з інженерної психології та психології праці [1].

Розглядаючи поняття "готовність" більшість науковців інтерпретують його по-різному, визначення яких найчастіше різняться: «психічна готовність», «установка» (Д. Узнадзе), «толерантність до стресу» (Л. Собчик), «схильність до

ризик», «готовність до ризику» (В. Бодров, Є. Кір'янова), «психологічна готовність» (Т. Кабаченко, В. Авдєєв), «психологічна стійкість» (М. Матова), «емоційна стійкість» (В. Пономаренко, Е. Носенко, О. Сіротін), «оперативна стійкість» (А. Леонова, В. Медведєв), «надійність оператора» (Л. Вищепан, О. Золотухін, Ю. Зубарєв, Г. Нікіфоров) та ін. Таким чином, в сучасних психологічних дослідженнях поняття «готовність» розуміється як: 1) психологічна готовність людини до якої-небудь дії; 2) психологічна готовність людини до будь-якої діяльності; 3) психологічна готовність особистості до професійної діяльності; 4) психологічна готовність до інновацій та використовується для опису і вивчення різних станів, намірів людини та її здібностей.

Завдяки роботам представників Вюрцбургської психологічної школи експериментального дослідження мислення Н. Аха, К. Бюлер, О. Кульпе, німецьких психологів Г. Мюллер, Т. Шумана, Г. Фехнера, французького психолога Ж. Піаже поняття як "готовність" стає предметом дослідження в рамках експериментальної психології.

Крім того, аналіз наукових джерел свідчить, що в сучасній психологічній науці розробці прийомів, форм і методів організації підготовки та формування готовності особистості до діяльності в екстремальних ситуаціях приділяли увагу наступні вчені: В. Барко, О. Блінов, С. Будник, Я. Бондаренко, В. Воробйова, О. Добрянський, М. Дьяченко, Л. Казмиренко, О. Колесніченко, В. Корольчук, В. Лефтеров, О. Макаревич, Л. Матохнюк, Я. Мацегора, В. Молотай, І. Окуленко, В. Осьодло, В. Пономаренко, Н. Пенькова, Є.

Потапчук, О. Самойленко, В. Стасюк, О. Тімченко, М. Томчук, О. Хміляр, Ю. Широбоков та ін.

Метою статті є актуалізація проблеми психологічної готовності особистості до діяльності, ознайомлення з психологічними поглядами видатних вітчизняних і зарубіжних вчених, які склалися в ході історичного розвитку та осмислення цього явища.

Методи дослідження. Оглядово-аналітичне дослідження літератури.

Виклад основного матеріалу.

Проблема готовності особистості до певної діяльності знаходить відображення в дослідженнях установки в школі Д. Узнадзе і соціальної установки (атитюду) в зарубіжній соціальній психології. Вчений доводить, що безпосередньою готовністю людини до будь-якої діяльності є саме установка, яка виникає в ході взаємодії потреб людини та впливу зовнішніх факторів. Даний феномен є цілісним утворенням, що характеризує особистий стан суб'єкта, на основі якого виникає характерна діяльність визначеної спрямованості [10]. Д. Узнадзе стверджував, що саме установка не усвідомлюється, а передує психічно свідомим процесам, які розвиваються на її основі.

Під установкою ми розуміємо готовність до певної активності, яка обумовлена двома факторами: потребами та відповідною об'єктивною ситуацією. Установка є внутрішнім станом людини в її загальній та організованій системі, яку можна віднести до одного з компонентів структури цілеспрямованої дії. Установка суб'єкта – це початкова та основна реакція на вплив різних ситуацій, там де йому потрібно ставити та вирішувати різні завдання, вона визначає стійкість і спрямованість діяльності в умовах, що змінюються. Готовність до певної дії (установка) формується під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, усвідомленого або неусвідомленого сприймання інформації та входить до загального потоку дій особистості, як форма діяльності. Д. Узнадзе зауважує, що готовність є суттєвою ознакою установки, яка проявляється у всіх випадках поведінкової активності особистості [10].

Розглядаючи фактор приведення реалізації установки в діяльність, яким є воля, Д. Узнадзе приходять до висновку, що

саме воля дає нам можливість переключення на установку, незалежно від того, що ця установка об'єктує людині в дану мить, та те, що завдяки волі вдається актуалізувати та привести її до життя, яка очікує свого часу, мислення визначає установку, на ґрунті якої особистість, керуючись своїм волевим зусиллям, здійснює доцільно-визначену діяльність". Знаючи соціальні установки людини, можна прогнозувати її дії. Специфікою стану готовності є те, що він попереджує особистість про виникнення певних чинників усвідомлення та передує їм.

Перше визначення поняття соціальна установка або "атитюд", як регулятора поведінки діяльності людини було введено соціальними психологами для позначення установки в соціальному середовищі. Провівши аналіз усіх тлумачень атитюду, Г. Олпорт дійшов до висновку, що всі різні один від одного визначення установки об'єднуються між собою. Кожне визначення автор розглядає в якості суттєвої характеристики атитюду, готовності до реакції. Він визначає даний феномен (атитюд) як "стан психічно-нервової готовності, який сформувався на основі досвіду, що здійснює направляючий та (або) динамічний вплив на реакції індивіда відносно усіх об'єктів або ситуацій, з якими він пов'язаний" [1].

Атитюд – це щось, яке зароджується, підготовче, початкове; це не поведінка, а його передумова. Атитюд (франц. attitude – постава) – готовність до виконання якоїсь дії. Атитюд – це соціальна якість людини, яка демонструє її готовність до дій у визначеній сфері діяльності, а також визначеної соціальної активності у відповідності зі своїми ціннісними орієнтаціями та соціально прийнятий спосіб поведінки.

Соціальна установка (атитюд) (англ. attitude – ставлення, установка) – це стан психологічної готовності людини до дій, що визначається її попереднім досвідом [10].

У розробленій диспозиційній концепції В. Ядов розглядає характеристику соціальної поведінки особистості, зумовленої станом її готовності до певного способу дій. Він вважає, що соціальна установка несе в собі інформаційний компонент (певний світогляд, прагнення людини), поведінковий компонент (готовність діяти відповідно до особистісного сенсу), емоційно-оціночний

компонент (позитивне, або негативне сприймання до визначеної дії) [12].

У своїх працях Д. Майерс повідомляє, що установка впливає на поведінку людини – коли вона істотна і про неї згадують. Установку він розглядає, як позитивну чи негативну оціночну реакцію на що-небудь або на кого-небудь, яка виражається в думках, почуттях і цілеспрямованій поведінці [11].

Розглядаючи співвідношення установки та свідомості Ф. Басін робить висновок, що установка є психологічним феноменом та теоретично вона не може бути розкрита у повному обсязі, як що не уточнюється її значення в загальному розумінні системи свідомості. Ще до актуалізації установка стає об'єктом свідомості, а її актуалізація саме залежить від волі. Даний висновок стає підтвердженням проведеної роботи Д. Узнадзе та вказує на складність поняття установки, важливість її дослідження у теорії свідомості, як факту впливу та регулювання установки свідомою волею людини.

Ю. Платонов аналізуючи поняття установки як готовності до певного поведінки в конкретній ситуації розглядає його у своїх працях, як закон готовності, або установки (англ. Law of readiness): попередня готовність до акту (стимул-реакція), що підвищує задоволення від виконання поставленого завдання [8].

У 1980 – 1990-х роках у вітчизняній психології та педагогіці розпочинається активне дослідження поняття “готовність”, при цьому готовність вивчається в площині різних теоретичних і практичних підходів. Вчені досліджують психологічну, мотиваційну, морально-психологічну, професійну, професійно-педагогічну готовність та звичайну “готовність”. Сутність поняття “готовність” вони розглядають у двох сенсах, в першому випадку – “бажання щось зробити” та в другому – “стан, де все зроблено, все готово до будь чого” [2, с.173].

Сьогодні існує багато різноманітних поглядів на класифікацію теорій та підходів, що пояснюють сутність поняття “готовність” в науці. Так, на думку А. Ліненко явище готовності стало об'єктом спеціальних досліджень в середині XIX – на початку XX ст. Відповідно до суджень М. Дьяченка та Л. Кандиловича, установка – це форма готовності. В подальшому феномен

готовність досліджується як стійкість людини до зовнішніх і внутрішніх впливів, її інтелектуальний потенціал та потенціал емоційно вольової сфери відповідно до конкретного виду діяльності. Готовність характеризується як якісний показник саморегуляції на різних рівнях проходження фізіологічних, психічних та соціальних процесів, якими є поведінка людини [3].

У 1970-х рр. XX ст. з метою вивчення педагогічної діяльності проблема готовності досліджується в працях К. Дурай-Новікової, Г.Костюка, О.Морова, В.Сластьонина та інших.

На думку В. Даля, готовність – це певний стан підготовленої людини, у якій сформовано позитивне ставлення до певного виду діяльності, яка готова увімкнутися та виконати певну дію [4]. Дослідники, як Е. Ільїн, М. Левітов, Л. Нерсисян, В. Маришук визначають готовність як результат активізації психічних процесів, що забезпечують мобілізацію особистості в момент попередньої діяльності. Б. Ананьєв, Л. Виготский, І. Кон, А. Леонтьєв, С. Рубинштейн, В. Мерлін розглядають готовність, як прояв індивідуально-особистісних якостей, обумовлених характером конкретної професійної діяльності. Військові психологи, а саме: А. Деркач, В. Долгова, М. Дьяченко, Л. Кандилович, Л. Мерзляк, Б. Фурманець вважають готовність цілісним проявом особистості, а не окремих її індивідуально-психологічних особливостей та соціально-психологічних якостей [11].

Слід зазначити, що автори Р. Гаспарян, Л. Нерсисян, А. Пуні розглядають готовність через загальний психофізіологічний стан (сукупність мотиваційних, пізнавальних, емоційних і вольових якостей особистості), що забезпечує актуалізацію потенціалу, спрямованість особистості на виконання певних дій. У якості складного утворення особистості, психологічну готовність В. Лоскутов розглядає як складне системне, особистісно-функціональне новоутворення, що визначає успішність процесу адаптації. Крім того, А. Ганюшкін вважає, що стан готовності є інтегральним психічним станом, проявом динамічної рівноваги, перехід старої якості, яка досягла рівня розвитку, та нової, що знаходиться на стадії визрівання [7].

Л. Божович, Л. Венгер, Г. Вицлак, О. Запорожець досліджували психологічну готовність у якості об'єкта у конкретних видах діяльності, а саме: до професійної діяльності та діяльності в екстремальних ситуаціях, психологічна готовність до служби в особливих умовах, психологічна готовність спортсменів до змагань, психологічна готовність школярів та студентів до процесу навчання.

Приклад структури психологічної готовності до шкільного навчання в загальноосвітній школі Л. Венгер, Л. Коломінський, О. Кравцова наводять у такій послідовності:

- особистісна готовність (формування готовності до прийняття нової соціальної позиції-школяра, що має визначені обов'язки та права, розвиток подальшої мотивації);

- інтелектуальна готовність (розвиток пізнавальних процесів, широкого кругозору та ерудиції);

- соціально-психологічна готовність до шкільного навчання (формування у дітей моральних і комунікативних здібностей);

- емоційно-вольова готовність (вміння ставити перед собою цілі та докладати зусиль до їх реалізації) [2].

М. Корольчук та В. Крайнюк структуру психологічної готовності розглядають за наступними компонентами: позитивне ставлення до своєї діяльності, професійні риси сприйняття, увага, мислення і пам'ять, емоційно-вольова стійкість, професійні знання, уміння, навички і звички, відносність рис удачі, темпераменту, здібностей відносно властивостей діяльності [5].

На думку О. Колесніченка, Я. Мацегори та В. Воробйової дослідження психологічної готовності військовослужбовців до службово-бойової діяльності в екстремальних ситуаціях доцільно здійснювати у рамках особистісного підходу до розуміння сутності психологічної готовності та розглядати як результат спеціальної цілеспрямованої підготовки військовослужбовців. Вчені вважають, що психологічну готовність військовослужбовців до службово-бойової діяльності в екстремальних ситуаціях слід розуміти як систему потенціалів (здатностей) особистості, що у формі специфічного вольового акту забезпечує ефективну реалізацію поставлених завдань в несприятливих (небезпечних, напружених, стресових) умовах професійної діяльності [6].

Н. Пенькова розуміє стан готовності особистості до діяльності, як складне утворення, що має динамічну структуру, між компонентами якої існують функціональні залежності. Вона вважає, що для задоволення своїх потреб, людина в практичній діяльності на основі внутрішньої активності (біологічної, фізіологічної і психічної) реалізує певну мету, використовуючи дві групи своїх можливостей: неспецифічні і специфічні, які є складовими її готовності до діяльності [8].

На думку О. Самойленко, проблемою визначення концептуальних положень формування психологічної готовності військовослужбовців до здійснення службової діяльності в умовах бойових дій є відсутність єдиної теорії, що спроможна була б описати особливості психічної діяльності та поведінки людини у незвичайних, екстремальних, небезпечних та несумісних із життям умовах існування та праці [9].

Розглядаючи подальший розвиток психологічної готовності, пов'язаний з отриманням професійної освіти та професійним самовизначенням М. Пряжніков та О. Пряжнікова визначають, що професійне самовизначення здійснюється протягом усього професійного життя, так як особистість постійно змінюється, переосмислює, самостверджується в професії.

В. Дружинін психологічну готовність розглядає, як психічний стан, який характеризується мобілізацією ресурсів необхідних для виконання конкретної діяльності. Він вважає, що цей стан сприяє успішному виконанню поставленого завдання, при цьому відповідно до своїх обов'язків особистість доцільно використовує набутий досвід, свої знання навички та вміння, при виникненні проблем та труднощів здійснює збереження самоконтролю.

Г. Дунін стверджує, що для утворення стану готовності до діяльності людині необхідний мотиваційний вплив, а також усвідомити мету та поставлені перед нею завдання. Для отримання якісного результату, подолання виниклих труднощів при необхідності людина може цілеспрямовано змобілізувати власні психічні процеси. На думку дослідника, змобілізованість не завжди потрібна, гранична змобілізованість не забезпечує готовності. Стан готовності це

співвідношення між наявними та необхідними можливостями, а стан змобілізованості це співвідношення між наявними та потенціальними можливостями [2].

Ю. Гурьянов виділяє різні види психологічної готовності: загальну, ситуативну, операційно-виконавчу. На його думку психологічна готовність залежить від ступеню певних психологічних якостей особистості, "готовність" є більш широким поняттям та в якості складових включає в себе "психологічну готовність".

М. Левітов розглядає готовність особистості виконувати завдання, як індивідуальність, обумовлену стійкими властивостями, володінням необхідними знаннями та вміннями. Він визначає два типи готовності: довготривалу готовність – стійка характеристика особистості та тимчасову готовність, яка отримала назву – "передстартовий стан". Відповідно до наданого варіанту, деякі вчені у своїх дослідженнях тимчасову готовність називають, як "стан оперативного спокою" (О. Ухтомский), "стан пильності" (В. Пушкін), "стан мобілізаційної готовності" (Ф. Генаві).

Б. Паригін вважає, що феномен психологічної готовності відіграє важливу роль у виході із різних кризових ситуацій, або змін. На його думку, в залежності від рівня психологічної готовності до певної дії людина сама приймає власне рішення для розриву замкнутого кола в будь якій ситуації, яке породжуються об'єктивними і соціально-психологічними чинниками [8].

Відповідно до висунутої концепції особистості, в структурі готовності, К. Платонов виділяє моральну, психологічну та професійну готовність. Дане поняття він розглядає, як особливий психічний стан, що забезпечує високу дієздатність, стан, який є проміжним ланцюгом між властивостями особистості та психічними процесами, що утворює функціональний рівень, в якому розвиваються процеси, необхідні для забезпечення успішності виконання завдання.

На думку М. Колосова готовність до дії – це стан мобілізації всієї психофізіологічної системи людини, який буде забезпечувати гарантовану успішність у виконання конкретних завдань.

М. Дьяченко та Л. Кандибович вважають, що готовність - це установка на активні дії, настрої на визначену поведінку,

приспосовування особистості під час впливу мотиваційних та психологічних чинників для виконання успішних дій. У своїх наукових роботах дослідники в цілому виділяють три різні види готовності:

- завчасну (раніше придбані установки, знання, навички, вміння, мотиви діяльності), на основі якої виникає стан готовності до виконання тих чи інших поточних завдань діяльності;

- тимчасову, під якою розуміється актуалізація, приспосовування всіх сил, створення психологічних можливостей для успішних дій у визначений момент;

- ситуативну, динамічний цілісний стан особистості, внутрішня зорієнтованість на певну поведінку, мобілізація всіх сил на активні і доцільні дії [3].

Розробивши свій варіант структури готовності до діяльності, М. Дьяченко та Л. Кандибович включають в нього наступні компоненти:

- мотиваційний (проявлений інтерес до професії, потреба в успішному виконанні поставлених завдань, прагнення до успіху, демонстрація своїх кращих якостей, інші мотиви);

- орієнтаційний (знання та уявлення про особливості, умови професійної діяльності, професійні вимоги до особистості);

- операційний (володіння необхідними знаннями, навичками, вміннями, засобами професійної діяльності, усвідомлення обов'язків та завдань, оцінки їх важливості, визначення засобів досягнення мети, розуміння ймовірнісної зміни ситуації);

- вольовий (самоконтроль, активізація сил, концентрація на поставленому завданню, абстракція від сторонніх впливів, подолання сумнівів, страхів);

- емоційний (орієнтація на успіх, контроль своїх емоцій та почуттів, ентузіазм) [3].

Крім того, схожа думка відображається у працях О. Шишкіної, яка розглядає довгострокову та ситуативну форму готовності до діяльності. Вона вважає, що довгострокова готовність визначається певними якостями та характеристиками особистості, які їй необхідні для успішного виконання завдань. Ситуаційна готовність це стан особистості, який випереджає визначену діяльність та визначає його подальшу успішність [2, с.173].

Розглядаючи довготривалу та ситуативну готовність дослідники дійшли

до висновку, що довготривала готовність має таку структуру: позитивне відношення до певного виду діяльності, здібності, риси характеру, темперамент, мотивація, знання, навички, вміння, мислення, увага, емоційно-вольова складова, а структура ситуативної готовності є наступною: стійкість, ефективність впливу на хід діяльності, відповідність оптимальним умовам досягнення мети.

Таким чином, узагальнюючи різні підходи до проблеми психологічної

готовності в контексті визначення її ознак, сутності та структури, можна зробити висновок, що вони не перебувають в стані протиріччя та не виключають один одного. Більш того, вони поглиблюють і розширюють уявлення про складність і багатогранність даного феномену. Готовність є цілісним проявом особистості, а не окремих її індивідуально-психологічних особливостей та соціально-психологічних якостей.

Список використаних джерел

1. Белинская Е.П., Тихомандрицкая О.П. Социальная психология личности. Москва: Аспект Пресс, 2001. 300 с.
2. Грачева Ю.А. “Психологическая готовность” в системе современного психолого-педагогического знания: Вестник. Санкт Петербург, 2000. 250 с.
3. Дьяченко М.И., Кандыбович М.И. Психологические проблемы готовности к деятельности. Минск: изд. БГУ, 1976. 176 с.
4. Жукова В.Ф. Психолого - педагогический анализ категории “Психологическая готовность”: журнал. Томск: изд.Томск, 2012. 153.
5. Корольчук М. С., Крайнюк М.С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: навч. посіб. Київ: Ніка-Центр, 2006. 576 с.
6. Колесніченко О. С., Мацегора Я. В., Воробйова В. І. Психологічна готовність військовослужбовців Національної гвардії України до службово-бойової діяльності поза межами пункту постійної дислокації: монографія. Харків : Національна акад. НГУ, 2016. 335 с.
7. Платонов Ю.П. Профессионально-педагогическая направленность мастера производственного обучения. Ленинград, 1987. 215с.
8. Пенькова Н.С. Психологічна готовність військовослужбовців Національної гвардії України до службово-бойової діяльності у процесі проведення Антитерористичної операції: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.09. Харків, 2015. – 215 с
9. Самойленко О.О. Формування психологічної готовності мобілізованих військовослужбовців-прикордонників до ведення бойових дій: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.09. Хмельницький, 2018. – 309 с
10. Узнадзе Д. Н. Психологические исследования. Москва, 1966. 315 с.
11. Фомин А.С. Проблемы формирования психологической готовности к управленческой деятельности. Москва, 2014. 234 с.
12. Ядов В.А. Методология и техника социологического исследования. Тарту, 1969. 227 с.

References

1. Belinskaya E.P., Tikhomandritskaya O.P. Social psychology of personality [Social psychology of personality]. Moscow: Aspect Press, 2001.300 s (in Russia).
2. Gracheva Y.A. “Psychological readiness” in the system of modern psychological and pedagogical knowledge [“Psychological readiness” in the system of modern psychological and pedagogical knowledge]: Bulletin. St. Petersburg, 2000.250 s (in Russia).
3. Dyachenko M.I., Kandybovich M.I. Psychological problems of readiness for activity [Psychological problems of readiness for activity]. Minsk: ed. BSU, 1976. 176 s. (in Russia).
4. Zhukova V.F. Psychological - pedagogical analysis of the category “Psychological readiness” [Psychological - pedagogical analysis]: journal. Tomsk: published by Tomsk, 2012.153 s. (in Russia).
5. Korolchuk M.S., Krainyuk M.S. Social and psychological protection of care in extreme and extremal minds [Social and psychological protection of care in extreme and extremal minds]: Nav. pos_b. Kiev: Nika-Center, 2006.576 s.(in Ukrainian).
6. Kolesnichenko O. S., Matsegora Y. V., Vorobyova V. I. Psychological preparedness of the National Guard of Ukraine before the service and combat posture between the point of posting [Psychological preparedness of the National Guard of Ukraine before the service and combat posture between the point of posting] (Monograph). Kharkiv: National Acad. NSU, 2016. 335 s. (in Ukrainian).
7. Platonov Y.P. Professional and pedagogical orientation of the master of industrial training [Professional and pedagogical orientation of the master of industrial training]. Leningrad, 1987.215s. (in Russia).
8. Penkova N.C. Psychological preparedness of the National Guard of Ukraine before the military-combat duty in the process of anti-terrorist operation [Psychological preparedness of the National Guard of

Ukraine before the military-combat duty in the process of anti-terrorist operation] (the dissertation of the candidate of psychological sciences). Kharkiv, 2009. 215 s. (in Ukrainian).

9. Samoilenko O.O. Formation of psychological readiness of mobilized border guards for combat operations [Formation of psychological readiness of mobilized border guards for combat operations] (the dissertation of the candidate of psychological sciences).Khmelnitsky, 2018. 309 s. (in Ukrainian).

10. Uznadze D. N. Psychological research. [Psychological research].Moscow, 1966.315 s. (in Russia).

11. Fomin A.S. Problems of formation of psychological readiness for managerial activity. [Problems of formation of psychological readiness for managerial activity]. Moscow, 2014.234 s. (in Russia).

12. Poisons V.A. Methodology and technique of sociological research.[Methodology and technique of sociological research] Tartu, 1969. 227 s. (in Russia).

Резюме

Кириченко А., ад'юнкт кафедри НУОУ імені Івана Черняхівського
ФЕНОМЕНОЛОГИЯ КАТЕГОРИИ "ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ГОТОВНОСТЬ ЛИЧНОСТИ К ДЕЯТЕЛЬНОСТИ" В НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЯХ

В статье осуществлен теоретический анализ проблемы психологической готовности личности к деятельности. Рассмотрены различные подходы отечественных и зарубежных исследователей по определению категории психологическая готовность, сложившиеся в ходе исторического развития и осмысления этого явления.

Ключевые слова: установка, готовность, психологическая готовность, личность

Summary

Kyrychenko A., adjunct, National Defense University of Ukraine named after Ivan Chernjakhovskiy

PHENOMENOLOGY OF THE CATEGORY "PSYCHOLOGICAL READINESS OF THE PERSONALITY FOR ACTIVITY" IN SCIENTIFIC RESEARCHES

Introduction. *There is a lot of theoretical and practical material in understanding psychological psychology about understanding psychological readiness, views, structures and minds, which can be used to dynamism, practice and style. As soon as the problems of psychological readiness and special readiness are reached, they give respect as much as they did so. Having shown the analysis of literature, the problem of psychological readiness for specialties before different authors in different aspects, however, a single sign of psychological readiness for psychological literature is not given. Understanding the "readiness" to become victorious for the description and vivchenny of the roznih staniv, namiriv people and ii health, that is to be seen as bagatoaspektna that integratnee.*

Purpose. *The purpose of the article is to actualize the problem of the psychological readiness of the individual for the activity, to familiarize with the psychological views of prominent domestic and foreign scientists who have developed in the course of historical development and understanding of this phenomenon.*

Methods. *Review and analytical study of literature.*

Originality. *The problem of the readiness of the individual for a particular activity is reflected in the studies of the setting in the school of D. Uznadze and the social setting (attitude) in foreign social psychology. The scientist proves that the direct readiness of a person for any activity is the installation that arises at the entrance of the interaction of human needs and the influence of external factors. This phenomenon is a holistic formation that characterizes the personal state of the subject, on the basis of which there is a characteristic activity of a particular orientation. Attitude is something that is born, preparatory, initial; it's not a behavior, it's a prerequisite. Attitude - the willingness to perform some action. A social setting (attitude) is a state of a person's psychological readiness for action, as determined by his or her previous experience. In his writings, D. Myers reports that the setting affects the behavior of a person - when it is significant and is mentioned. In the 1980-1990, an active exploration of the concept of "readiness" began in the national psychology and pedagogy. Willingness is characterized as a qualitative indicator of self-regulation at various levels of the passage of physiological, mental and social processes, which are human behavior. Considering long-term and situational readiness, researchers have come to the conclusion that long-term readiness has the following structure: positive attitude to a certain type of activity, ability, character traits, temperament, motivation, knowledge, skills, ability, thinking, attention, emotional and volitional component. Situational readiness is as follows: sustainability, effectiveness in influencing the course of action, compliance with optimal conditions for achieving the goal.*

Conclusion. *Thus, by summarizing the different approaches to the problem of psychological readiness in the context of defining its characteristics, essence and structure, we can conclude that they are not in a state of contradiction and do not exclude each other. Moreover, they deepen and expand the understanding of the complexity and versatility of this phenomenon. Willingness is a holistic manifestation of the individual, not his individual individual psychological characteristics and socio-psychological qualities.*

Keywords: installation; readiness; psychological readiness; personality.